

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเพื่อศึกษาพระวินัยของพระภิกษุเกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ในข้อที่เกี่ยวกับการเป็นผู้ให้ และเป็นผู้รับในพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งปรากฏในพระวินัยปิฎกที่เกี่ยวข้องเกี่ยวพันกับการดำรงคงอยู่มั่นคง หรืออาจจะเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาเกิดความคลอนแคลนได้ในโลกปัจจุบันที่มักนิยมเรียกกันว่า โลกแห่งวัตถุนิยม หรือยุคโลกไร้พรมแดนด้วยระบบที่สามารถเชื่อมโยงถึงส่วนอื่นของโลกได้อย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน พระพุทธศาสนาเถรวาทซึ่งเป็นหนึ่งในสามนิกายของโลกพระพุทธศาสนาในปัจจุบันจะสามารถยืนยงคงทนให้โลกวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้หรือไม่ โดยมีแนวทางในการศึกษาสามระดับด้วยกัน ระดับแรกเป็นการศึกษาพระวินัยที่มีปรากฏในพระปาติโมกข์ และนอกพระปาติโมกข์ ระดับที่สองคือการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศไทยว่าเกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ให้และผู้รับเป็นอย่างไร และระดับที่สามจะได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคฤหัสถ์ซึ่งเป็นหนึ่งในพุทธบริษัทสี่ว่ามีความเข้าใจและรู้เรื่องเกี่ยวกับพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทมากน้อยอย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์ แนวทางในการวิจัย รูปแบบในการวิจัยพร้อมด้วยขอบเขตในการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย ข้อมูลในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระภิกษุ และคฤหัสถ์ในการปฏิบัติตนต่อกันและกันเพื่อเอื้อเพื่อต่อพระธรรมวินัย ดังต่อไปนี้:-

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพระวินัยของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ให้และผู้รับ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ในการเป็นผู้ให้และผู้รับ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประพฤติปฏิบัติของคฤหัสถ์ที่เกี่ยวข้องกับพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทในการเป็นผู้ให้และผู้รับ

คำถามการวิจัย

1. พระวินัยของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่เกี่ยวข้องกับการผู้ให้และผู้รับเป็นอย่างไร
2. แนวทางการประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ในการเป็นผู้ให้และผู้รับเป็นอย่างไร
3. แนวทางการประพฤติปฏิบัติของคฤหัสถ์ที่เกี่ยวข้องกับพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทในการเป็นผู้ให้และผู้รับเป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านรูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร โดยได้ศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกอันเป็นข้อมูลปฐมภูมิ เอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการปฏิบัติตนของพระภิกษุสงฆ์ พระวินัยของพระภิกษุสงฆ์ รวมถึงหลักการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเพื่อเอื้อเพื่อต่อพระธรรมวินัยในสถานภาพการณปัจจุบันอันประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร(Content analysis) ทั้งที่เป็นข้อมูลต่างๆ ในชั้นปฐมภูมิ และทุติยภูมิ เพื่อนำมาวิเคราะห์หลักประพฤติปฏิบัติตัวให้ถูกต้องของคฤหัสถ์ ในเวลาที่เกี่ยวข้องกับพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่ได้ถือปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล แม้เมื่อพระพุทธองค์ได้เสด็จดับขันธเข้าสู่พระนิพพานแล้ว แต่เนื่องด้วยพระอานนท์ไม่ได้ทูลถามในกรณีข้อปลีกย่อยที่ว่าพระองค์ทรงอนุญาตนั้นมีความลึกซึ้งมากน้อยอย่างไร พระสังคีตติกาจารย์ มีพระมหากัสสปเถระเป็นประธานในการทำสังคายนาจึงได้ให้ทรงไว้ตามที่ทรงบัญญัติสิกขาบทไว้ในคราวที่ยังทรงพระชนม์อยู่ โดยมีขอบเขตในการทำการวิจัยด้านเนื้อหาดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตทางด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาพระวินัยของพระภิกษุสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ในข้อที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ให้และผู้รับในพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยได้ศึกษาขอบเขตของเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. การศึกษาพระวินัยของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาท เฉพาะข้อที่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์
2. การศึกษาแนวทางการปฏิบัติตนของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทในเวลาที่เป็นผู้ให้และผู้รับ

3. การศึกษาแนวทางการประพฤติปฏิบัติตัวให้ถูกต้องของคฤหัสถ์ในเวลาที่เป็นผู้ให้และผู้รับในส่วนที่ต้องเกี่ยวข้องกับพระภิกษุสงฆ์ตามหลักพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนาเถรวาท

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาพระวินัยของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาท เฉพาะ กรณีที่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ มีขอบเขตของเนื้อหาอยู่ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวทางการประพฤติตามพระวินัยของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาท เฉพาะข้อที่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ในส่วนของกรณการเป็นผู้ให้และผู้รับ

2. แนวทางปฏิบัติตนของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทในเวลาที่เป็นผู้ให้และผู้รับ

3. หลักการประพฤติ ปฏิบัติตัวให้ถูกต้องของคฤหัสถ์ในกรณีที่เป็นผู้ให้และผู้รับที่ต้องเกี่ยวข้องกับพระภิกษุตามหลักพระวินัยในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

พระวินัยของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ให้และผู้รับ พระวินัยของพระภิกษุเกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ในข้อที่เกี่ยวกับการเป็นผู้ให้ (ทายก/ทายิกา = ผู้น้อมให้วัตถุทาน) หรือ ผู้รับ (ปฎิคาหก = พระผู้รับทานหรือวัตถุ) ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ทำให้ทราบถึงหลักปฏิบัติตนของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยศึกษาถึงหลักพระวินัยของพระภิกษุที่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ในด้านการเป็นผู้ให้และการเป็นผู้รับ และหลักการประพฤติปฏิบัติตัวให้ถูกต้องของคฤหัสถ์ ในเวลาที่ต้องเกี่ยวข้องกับพระภิกษุตามหลักพระวินัยในพระพุทธศาสนาเถรวาท ในด้านการเป็นผู้ให้และการเป็นผู้รับ

พระวินัย คือ ระบบแบบแผนต่างๆ ที่กำหนดความประพฤติ ความเป็นอยู่ และกิจการของพระภิกษุ และพระภิกษุณีทั้งหมด ซึ่งเป็นสิ่งที่ครอบคลุมชีวิตด้านนอกของพระภิกษุทุกแ่งมุม พระวินัย ประกอบด้วยสิกขาบทต่างๆ มากมาย มีทั้งข้อกำหนด เกี่ยวกับความเป็นอยู่ส่วนตัว ความสัมพันธ์ระหว่างพระภิกษุและพระภิกษุณีด้วยกัน ความสัมพันธ์กับคฤหัสถ์ทั้งหลาย ตลอดจนการปฏิบัติต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ระเบียบการว่าด้วยการปกครอง และการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของพระภิกษุและพระภิกษุณี ระเบียบเกี่ยวกับการแสวงหา การจัดทำ เก็บรักษา แบ่งสันปันส่วนปัจจัย 4 ให้เหมาะสมทั้งผู้ให้ (ทายกทายิกา) และผู้รับ (ปฎิคาหก) ฉะนั้น เมื่อรวม

ข้อห้ามและข้ออนุญาตแล้วก็มีจำนวนมากขึ้น จนกระทั่งพระจิตตะหัตตะ, พระภิกษุผู้อุปสมบทเข้ามาใหม่ในพระพุทธศาสนาเกิดอาการท้อแท้ในการรักษาพระวินัยหลังจากการบวชแล้วเข้าไปศึกษากับพระอุปัชฌาย์ และพระวินัยธร จนคิดอยากจะสึกออกไปเป็นอุบาสกมากกว่า แต่พระพุทธองค์ทรงทราบวาระจิตของพระภิกษุรูปนั้นจึงทรงให้อุบาสกเฝ้ารักษาจิตอย่างเดียวพระจิตตะหัตตะก็สามารถรักษาจิตของท่านจนต่อมาท่านได้บรรลุเป็นพระอรหันต์รูปหนึ่งในพระพุทธศาสนา ว่าโดยหลักการประพัตติพรหมจรรย์ในยุคแรกเริ่มไม่ต้องมีการบัญญัติพระวินัยแต่ประการใดเพราะเหตุผลหลักก็คือ ตั้งแต่พรรษาแรก ๆ จนถึงพรรษาแรก ๆ นั้นไม่มีพระภิกษุที่เป็นปุถุชน แต่ต่อมาเมื่อมีผู้ประสงค์เข้ามาบวชมากขึ้น กุลบุตรเหล่านั้นไม่ทันได้บรรลุเป็นพระอริยบุคคล ก็ต้องเดินทางแสวงหาสถานที่อันเป็นที่สะดวกสบายต่อการได้กายวิเวก และจิตวิเวกเพื่อสะดวกต่อการประพัตติพรหมจรรย์ จึงต้องมีการปฏิบัติ ปฏิบัติสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับอวัตรอุบายที่จรมาทางตา หู จมูก ลิ้น กาย วจา และใจ ด้วยความละเอียดและหยาบของภิกษุที่ยังเป็นกัลยาณปุถุชนบ้าง ที่ยังเป็นปุถุชนหนาแน่นด้วยกิเลสบ้าง ตลอดจนขานิคมคามต่างๆ ก็มีจิตหยาบและละเอียดไม่เหมือนกัน ความกระทบกันของอารมณ์ที่เข้ามาสู่คลองจักษุของแต่ละกลุ่ม ทั้งภิกษุและภิกษุณี, ฝ่ายปฏิบัติหาคต่อฝ่ายทนายทนายาคคือผู้ให้การอุปถัมภ์ในแง่ของปัจจัย 4 แต่ละฝ่ายไม่อาจจะเหมือนในสมัยที่พระอริยเจ้าทั้งหลายที่ผ่านๆ มาจึงเริ่มมีเสียงครหาว่า พระภิกษุและภิกษุณีกลุ่มนี้ พระภิกษุและภิกษุณีกลุ่มโน้น มีความประพฤติไม่เหมาะสมกับการเป็นสมณะศากยบุตรบ้าง พระภิกษุบางกลุ่ม บางรูปอาจจะเคยถือวัตรปฏิบัติแบบลัทธิอย่างอื่นมาหลายปี ก็เคยปฏิบัติมาอย่างไรก็ด้วยความคุ้นเคย อาจจะไม่ได้ระแวงว่า สิ่งที่ตนเองปฏิบัติไปนั้น ไม่เหมาะสมไม่ควรแก่สมณะวิสัยก็เลยแสดงออกไปโดยไม่ได้คำนึงว่าจะมีผลกระทบต่อพรหมจรรย์อย่างไรหรือไม่ ในยุคต้นๆ ของพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ได้ทรงรับพระสาวกเข้ามาสู่พระพุทธศาสนาด้วยพระวาจาว่า “เธอจงประพัตติพรหมจรรย์มาเถิด” หมายถึงการดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐของพระสาวกของพระพุทธองค์

พอต่อมาในระยะที่สอง พระพุทธศาสนาได้ถูกเรียกว่า “พระธรรมวินัย” พระพุทธองค์จึงได้ทรงบัญญัติข้อพระวินัยต่างๆ ตามที่พระภิกษุและภิกษุณีได้กระทำแล้วพระองค์ได้ไต่สวนสอบสวนด้วยพระองค์เองแล้วว่ามีมูลเหตุที่เชื่อได้ว่าผิดจริงตามที่ได้ทรงเห็นและมีพยานรู้เห็น เพื่อความงดงามของหมู่คณะของพระสาวกของพระองค์ มีเหตุผลที่พระพุทธองค์ทรงปรารถนาในการบัญญัติสิกขาบทแต่ละข้อๆ แก่พระภิกษุ และพระภิกษุณีสงฆ์มี 10 ประการดังต่อไปนี้

1. เพื่อความเรียบร้อยคิงามแห่งสงฆ์
2. เพื่อความผาสุกแห่งสงฆ์
3. เพื่อกำราบคนหน้าด้านไม่รู้จักอาย
4. เพื่อความอยู่ผาสุกแห่งเหล่าภิกษุผู้มีศีลคิงาม

5. เพื่อปิดกั้นความเสื่อมเสีย ความทุกข์ ความเดือดร้อน ที่จะมิในปัจจุบัน
6. เพื่อบำบัดความเสื่อมเสีย ความทุกข์ ความเดือดร้อน ที่จะมิในภายหลัง
7. เพื่อความเลื่อมใสของคนที่ยังไม่เลื่อมใส
8. เพื่อความเลื่อมใสยิ่งขึ้นของคนที่เลื่อมใสแล้ว
9. เพื่อความดำรงมั่นแห่งพระสัทธรรม
10. เพื่อส่งเสริมความเป็นระเบียบเรียบร้อย สนับสนุนพระวินัยให้หนักแน่น

การเป็นผู้ให้ และผู้รับสำหรับพระภิกษุสงฆ์

การเป็นผู้ให้ และผู้รับ (ปฏิคาหก) สำหรับพระภิกษุสงฆ์ ในพระพุทธศาสนาซึ่งก็มีปรากฏในพระไตรปิฎกหลายแห่งล้วนเกี่ยวข้องกับผู้ให้และผู้รับ ก่อนที่จะได้เข้าไปศึกษาถึงประเด็นในการเป็นผู้ให้ หรือผู้รับนั้น โดยการปฏิบัติที่เป็นจริงในชีวิตของพุทธศาสนิกชน ทั้งฝ่ายบรรพชิต และคฤหัสถ์ ทั้งสองฝ่าย ก็มีสิทธิ์เป็นผู้ให้ และเป็นผู้รับได้ทั้งสองฝ่าย เช่น ทายก ทายิกา คืออุบาสก อุบาสิกาให้ความอนุเคราะห์ สงเคราะห์พระสงฆ์ด้วยอาหารบิณฑบาต หรือเรียกรวมว่า ปัจจัย 4 เพราะพระสงฆ์เป็นนักบวช บรรพชิต หรืออนาคาริกไม่ข้องแวะเกาะเกี่ยวกับการงานเหมือนคฤหัสถ์ จึงฝากชีวิตไว้กับคฤหัสถ์ในแง่ของปัจจัย 4 ชีวิตของพระสงฆ์จึงมุ่งศึกษาตามหลักไตรสิกขา เพื่อการฝึกฝนพัฒนา ชัดเกล้าให้กิเลสเบาบางสู่ความหลุดพ้นจากกิเลสน้อยใหญ่ ทั้งทางกาย วาจา และใจ

ฉะนั้น คฤหัสถ์ คืออุบาสกอุบาสิกา มีชีวิตที่ต้องเกี่ยวข้องกับครอบครัว ต้องมีการประกอบการงานเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว และเพื่อแม่ หรืออนุเคราะห์สงเคราะห์ต่อสมณะชีพราหมณ์ หรือนักบวชตามโอกาส พร้อมทั้งเสียสละในส่วนที่ตนเองได้มาด้วยความสุจริตแก่ผู้ยากไร้ ยากจนในบางโอกาสด้วย เรียกว่า ให้ทานแก่เพื่อนมนุษย์ที่ไม่มีความพร้อมในการดำรงชีพ และเหล่าพุทธศาสนิกชนฝ่ายอุบาสก อุบาสิกา ก็ได้รับการให้ตอบกลับ หรือเรียกอีกอย่างว่า อนุเคราะห์สงเคราะห์จากฝ่ายบรรพชิต นักบวช หรือสมณะชีพราหมณ์ ในแง่ของหลักธรรมศีลธรรมอันดี เพื่อชัดเจนให้มีความพร้อมในแง่ของศีลธรรม จริยธรรมเพื่อการประพฤติปฏิบัติอันจะพึงเป็นประโยชน์ต่อเทวดา และมนุษย์ และเกิดความสงบสุขต่อผู้คนผู้ครองเรือน จนกลายเป็นหลักการ เป็นประเพณีปฏิบัติว่า ทาน ศีล และภาวนา เป็นอุดมการณ์สูงสุดของพุทธบริษัทฝ่ายคฤหัสถ์ ส่วนพระสงฆ์รับหน้าที่เป็นพุทธบริษัทแนวหน้าก็ถือหลักปฏิบัติเป็นหลักการ อุดมการณ์สูงสุด คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เรียกว่า หลักไตรสิกขา ผู้บรรพชาอุปสมบทมาแล้วต้องศึกษาตามหลักไตรสิกขา ก็จะต้องเจริญในไตรสิกขา ฉะนั้นทั้งพระสงฆ์ และคฤหัสถ์อาจเป็นได้ทั้งผู้ให้ และเป็นผู้รับได้ในขณะเดียวกัน

การถวาย หรือประเคนของสำหรับพระภิกษุสงฆ์

ในด้านของหลักการของคฤหัสถ์ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ให้ คือ ผู้ประเคน หรือถวาย ในการประเคน หรือถวายมีหลักการด้วยกันทั้งหมด 5 ประการ คือ

1. สิ่งของนั้นต้องไม่ใหญ่จนเกินไป นुरुจะมีกำลังปานกลางพอยกได้ (ถ้าสิ่งของนั้นใหญ่เกินไปให้นำสิ่งอันเนื่องด้วยกาย เช่น ผ้ากุษาโยง ส่วนมากในพระราชพิธีสำคัญ ๆ หรือด้ายสายสิญจน์ที่มีอยู่คลี่ออกแล้วน้อมเข้าไปหาท่าน แล้วน้อมกาย วาจา และใจถวายไปที่ผ้ากราบ หรือมือขององค์พระท่าน)

2. เข้ามาใกล้ให้ได้ระยะหนึ่งหัตถบาส (หัตถบาส 1 เท่ากับ 2 สอกกีบ) หากพระภิกษุนั้นกำหนดตั้งแต่ริมสุดด้านหลังของอาสนะไป ถ้ายืนกำหนดตั้งแต่สุดสั้นเท้าไป ถ้านอน กำหนดตั้งแต่สุดด้านนอกสี่ข้างที่นอนไป

3. น้อมเข้ามาถวาย

4. ผู้ประเคนเป็นเทวดา มนุษย์หรือสัตว์เดรัจฉานก็ได้

5. พระภิกษุรับประเคนสิ่งของนั้นด้วยกาย หรือของเนื่องด้วยกาย (เช่นถ้าผู้ถวาย(ทายิกา) เป็นสุภาพสตรี พระภิกษุจะต้องมีผ้ากราบ หรือผ้ายาวประมาณหนึ่งคืบ หรือหนึ่งศอกพับครึ่งวางแนบบนพื้น ผู้ถวายเป็นสุภาพสตรีพึงน้อมวัตถุทานลงบนผ้ากราบนั้น ลักษณะเดียวกัน ถ้าปฏิบัติหากเป็นภิกษุณี ทายกผู้เป็นนुरुยต้องการถวายแด่ภิกษุณี ก็พึงกระทำลักษณะเดียวกันข้างต้น)

อาหารที่ต้องห้ามสำหรับพระภิกษุสงฆ์

เป็นอาหารที่ไม่ควรแก่สมณะบริโภคได้แก่ เนื้อ 10 ชนิด และอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อ 10 ชนิด เป็นอาหารที่จะเป็นประ โยชน์ หรือเป็นโทษต่อการประพฤติพรหมจรรย์ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาด้วย คราวหนึ่งพระพุทธองค์ประทับจำพรรษา ณ มุลคันธกุฎีบนยอดเขาอิชฌมกุฎในพระนครราชคฤห์ ท้าวกุเวร(กษัตริย์ของยักษ์)ได้ยกเหล่าพลเสนามาตย์ของท้าวจตุโลกบาลมาได้กราบทูลแด่พระพุทธองค์ว่า ยักษ์ วิทยาธร คนธรรพ์ และพญานาคที่เป็นบริวารของท้าวจตุโลกบาลมีจำนวนมากไม่นับถือพระพุทธศาสนา เวลาพุทธบริษัทได้เดินทางไปสู่สถาน ที่อันเป็นวิเวก หรือเปลี่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงสำหรับการเจริญจิตภาวนาได้จะถูกทำร้ายได้ ยิ่งด้วยพระภิกษุ หรือภิกษุณีเหล่านี้ได้รับประทานอาหารที่เป็นเนื้อต้องห้าม ๑๐ อย่างด้วยก็จะเป็นข้ออ้างในการที่ได้ทำลาย ทำร้ายพระภิกษุ หรือภิกษุณี หรือเหล่าพุทธบริษัทได้ง่ายขึ้น แต่ในกรณีนี้ท้าวกุเวรได้ถวายพระพุทธองค์ด้วยมนต์บทหนึ่งว่า “อาณานาฎิสูตฺร” ถือว่าเป็นธรรมนุญจของเทวดา เมื่อเหล่าบริวารของท้าวจตุโลกบาลได้ยินมนต์บทนี้ก็เท่ากับเป็นการประกาศว่าอย่าทำผิดกฎของท้าวจตุโลกบาล

แต่ถ้าพุทธบริษัท ได้บริโภคเนื้อห้าม 10 อย่างนี้ ก็อาจถือเอาเป็นเหตุให้เหล่าบริวารของท้าวจตุโลกบาลทำร้ายพุทธบริษัทได้

เนื้อต้องห้าม 10 อย่าง มีเนื้อมนุษย์รวมถึงเลือดมนุษย์ด้วย เนื้อราชสีห์ (สิงโต) เนื้อช้าง เนื้อเสือโคร่ง เนื้อม้า เนื้อเสือเหลือง เนื้อสุนัข เนื้อหมี เนื้องู และเนื้อเสือดาว ส่วนเนื้อสัตว์นอกเหนือจากนี้ถ้าเป็นเนื้อที่ยังดิบ(ยังไม่สุกด้วยความร้อนจากไฟ) ทรงห้ามฉันถ้าสุกแล้วอนุญาตให้ฉันได้ และเนื้อสัตว์ที่ฆ่าเจาะจงทำถวายพระภิกษุสามเณรและภิกษุณี ถ้าพระภิกษุสามเณรและภิกษุณี ไม่ได้เห็นการฆ่านั้น ไม่ได้ยินมาก่อนว่าเขาจะได้อำนาจเจาะจง ไม่ได้สงสัยว่าเขาฆ่าเพื่อเป็นของเฉพาะเจาะจงแก่ตนก็ขบฉันได้ไม่มีโทษ

ข้อพิจารณาเพิ่มเติมในการเรื่องของถวายที่เป็นอาหาร และน้ำปานะ โดยสามารถแบ่งตามกาล (เวลา) ได้ดังนี้

ยามกาลิก คือของที่รับและฉันได้ระหว่างเช้าถึงเที่ยงเท่านั้น คือพวกอาหารหนักประจำมือ ได้แก่ข้าวปลาอาหารทั้งหลาย เนื้อ นม ปลา ผลไม้ รัญญูพืช ขนม ดังนั้น เครื่องดื่มที่ทำมาจากเมล็ดพืชต่างๆ เช่น รัญญูพืช ถั่วเหลือง เมล็ดงา จึงไม่สามารถฉันได้หลังเที่ยง ผู้ใดถวายสังฆทาน และมีเครื่องดื่มดังกล่าว หากถวายหลังเที่ยงก็ควรเอาออกเสียแล้วนำฝากไวยวัจจร หรือสามเณรเพื่อถวายแด่พระภิกษุ พระภิกษุณีในวันรุ่งขึ้นได้ หรือเวลาใดก็ได้ก่อนเที่ยงวัน

ยามกาลิก รับประทานได้ฉันชั่ววันเดียวคืนเดียว เมื่อถึงรุ่งเช้าอีกวันไม่อาจฉันได้อีก ต้องสละให้ผู้อื่น (ที่ไม่ใช่พระ) ได้แก่พวกน้ำปานะต่างๆ คือน้ำผลไม้คั้นต่างๆ แต่หากท่านสละออกไปแล้วโยมหรือผู้ดูแลสามารถจัดถวายให้ท่านดื่มได้ใหม่ แต่ว่าพระไม่สามารถเก็บน้ำปานะไว้มากกว่าหนึ่งคืน

น้ำผลไม้ที่ฉันหลังเที่ยงนั้นต้องเป็นน้ำผลไม้ที่มีลูกไม่ใหญ่กว่าผลส้ม และต้องกรองกากออกให้หมดก่อน น้ำแครอท จัดเป็นผักและเป็นพวกหัว ก็ไม่สามารถดื่มได้เช่นกัน บางคนบอกว่าเอาแตงโมไปปั่น เป็นน้ำแตงโม พระฉันไม่ได้ ก็ให้ดูว่าเราปั่นเนื้อแตงโม และผลของแตงโมที่ใหญ่กว่าผลส้ม ส่วนน้ำส้มที่ขายบรรจุกล่อง ซึ่งมีกากอยู่ด้วยก็ไม่ควรถวายพระหลังเที่ยง เลือกเป็นประเภทไม่มีกากโดยดูจากกล่องที่เขียนไว้ หากมีกากก็ควรคั้นเสีย

สัตตทหาลิก ของที่รับแล้วสามารถเก็บไว้ได้ และทยอยฉันได้ในช่วงระยะ 7 วัน ถ้าเกิน 7 วัน ต้องเสียดสละให้ผู้อื่นได้แก่ เนยข้น เนยใส น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ซ็อคโกแลตต้องเป็นชนิดที่ไม่มีนม เพราะซ็อคโกแลตทำมาจาก โกโก้

ยามชีวิก รับประทานแล้วเก็บไว้ฉันได้ตลอดไป ได้แก่ยารักษาโรคทุกประเภท ดังนั้นการพิจารณาว่าเป็นอาหารหรือไม่ ไม่เพียงดูที่การเคี้ยว แต่ให้ดูจากประเภทของถวาย อย่างเช่น ใจก็ไม่ใช่

ต้องเคี้ยว แต่ว่าเป็นจำพวกข้าว จึงถือเป็นอาหาร ต้องไต่ตรงก่อนถวาย คนที่ถวายก็จะได้รับบุญจากการหาของปราณีตมาถวายพระ และเราเองก็ไม่ทำให้พระต้องอาบัติและผิดวินัย

สิ่งของที่ทรงห้ามมิให้ภิกษุจับต้อง ทรงเรียกสิ่งของดังกล่าวว่า วัตถุอนามาส จึงไม่นิยมนำไปประเคนหรือถวายพระภิกษุมิดังต่อไปนี้

- ผู้หญิง รวมทั้งเครื่องแต่งกายหญิง รูปภาพหญิง รูปปั้นหญิงทุกชนิด
- รัตนะ 10 ประการ คือ เงิน ทอง แก้วมุกดา แก้วมณี แก้วประพาพ ทับทิม นุชรัตม์ สังข์ (ที่เชื่อมทอง) ศิลา เช่น หยก และโมรา เป็นต้น
- เครื่องศัตราวุธทุกชนิดอันเป็นเครื่องทำลายชีวิต
- เครื่องคักสัตว์บก สัตว์น้ำทุกชนิด
- เครื่องประโคมดนตรีทุกอย่าง
- ข้าวเปลือก และผลไม้ที่เกิดอยู่กับที่

การรักษาพยาบาลเมื่อพระภิกษุอาพาธ

ตัวอย่างที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า “สมัยพุทธกาล พระภิกษุรูปหนึ่งเป็นโรคท้องร่วงอย่างแรง นอนจมกองมูลรกรุงรองของนอนอยู่ พระพุทธองค์เสด็จดำเนินไปกับพระอานนท์ ได้ทอดพระเนตรเห็นพระภิกษุรูปนั้นจึงตรัสถามว่า “เธอเป็นโรคอะไรพระภิกษุ” พระภิกษุรูปนั้นทูลว่า “ข้าพระองค์เป็นโรคท้องร่วงพระพุทธเจ้าข้า” พระองค์ตรัสถามว่า “เธอมีผู้พยาบาลไหมเล่าพระภิกษุ” พระภิกษุรูปนั้นทูลตอบว่า “ไม่มีพุทธเจ้าข้า” พระพุทธองค์ทราบเหตุนี้แล้ว จึงรับสั่งกับพระอานนท์ว่า “อานนท์ เธอไปตักน้ำมา เราจะอาบน้ำให้พระภิกษุรูปนี้” พระอานนท์ก็ไปตักน้ำมาถวาย พระพุทธองค์และพระอานนท์ได้ช่วยกันอาบน้ำ เช็ดตัว เปลี่ยนผ้าให้ แล้วยกพระภิกษุขึ้นนอนบนเตียง จากนั้นพระองค์ก็ทรงรับสั่งให้ประชุมสงฆ์เพราะเรื่องนี้เป็นเหตุ ตรัสเล่าเรื่องทั้งหมดให้พวกพระภิกษุฟังแล้วให้อโวกาทพระภิกษุทั้งหลายว่า “ดูก่อนพระภิกษุทั้งหลาย พวกเธอไม่มีพ่อ ไม่มีแม่คอยอุปฐากดูแล ถ้าพวกเธอไม่พยาบาลกันเอง ผู้ใดเล่าจะพยาบาลพวกเธอ ใครเล่าจะดูแลพยาบาลให้ ดูก่อนพระภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดประสงค์จะดูแลเรา ผู้นั้นพึงพยาบาลพระภิกษุใช้เถิด หากมีอุปษมาชัยเป็นต้นในวัดนั้น สงฆ์ต้องพยาบาล ถ้าไม่พยาบาลต้องอาบัติทุกกฏ” (อรรถกถาพุทธทวารวค 2/301)

ผู้รักษาพยาบาลพระภิกษุไข้ จะเป็นพระภิกษุ สามเณร หมอ พยาบาล หรือบุคคลใดๆ ก็ตามด้วยวิธีการหายาถวาย สามารถกระทำได้อย่างครบครันใดที่ไม่มีจิตที่เป็นอกุศลทั้งทางฝ่ายพระภิกษุและผู้ให้การรักษาก็สามารถทำได้ แต่ก็มีพระวินัยที่ลดหลั่นความสำคัญลงอีกมากมาย

หลายหมวดหมู่ เช่น อนุบัญญัติ บทกวี และ อนุปติวาร เป็นต้น ซึ่งก็ถือว่าเป็นข้อปลีกย่อย ลดหลั่นลงตามความสำคัญของพระวินัยที่ได้ตรัสไว้อีกมากมายหลายแห่ง

การอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ศึกษาถึงหลักการปฏิบัติตนของพระภิกษุใน พระพุทธศาสนาเถรวาท ผู้วิจัยได้ยึดหลักในการวิจัยเชิงเอกสารจากการศึกษาค้นคว้าจาก พระไตรปิฎกเป็นหลักในส่วนของพระวินัยปิฎกถึงศีลของพระภิกษุทั้ง 227 ข้อ

การศึกษาพระวินัยของพระภิกษุที่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์และพระภิกษุในด้านการเป็น ผู้ให้และการเป็นผู้รับ จากการศึกษาผู้วิจัยได้ทราบถึงระเบียบแนวทางการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตาม หลักพระพุทธศาสนา ซึ่งจากการศึกษาทำให้ทราบว่า ในระเบียบแบบแผนตามกฎของพระวินัยปิฎก จากการศึกษาความเกี่ยวข้องของคฤหัสถ์และพระภิกษุ ถือเป็นการสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยอัน ดีงามที่แสดงออกถึงการเป็นผู้อ่อนน้อม หลักการประเพณีที่ถูกต้องตามหลักพระวินัย กำหนดชัดเจน ถึงการน้อมเข้ามาถวาย เป็นการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อื่น ขนบธรรมเนียมที่เกิดจาก พระพุทธศาสนาได้กลายมาเป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เช่น การไหว้ การ กราบ ความเคารพ อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ และการต้อนรับแขก เป็นต้น

วิถีชีวิตของชาวไทยจะผูกพันอย่างแนบแน่นกับพระพุทธศาสนา ความเชื่อและหลัก ปฏิบัติในพระพุทธศาสนาได้แทรกซึมผสมผสานอยู่ในแนวความคิด จิตใจและกิจกรรมแทบทุก ด้านของชีวิตชาวพุทธตลอดมา ส่งผลดีทางด้านจิตใจของชาวไทยเป็นอย่างดี เท่ากับว่า พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติของคนไทยทั้งพฤติกรรมทาง พระพุทธศาสนาและพฤติกรรมโดยทั่วไป หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมชีวิตจิตใจ และลักษณะนิสัยของคนไทยให้ เป็นคนที่มีจิตใจกว้างขวางและร่าเริงแจ่มใส ชอบเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แสดงความเป็นมิตร เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ยินดีในการให้และแบ่งปันพร้อมที่จะบริจาคและให้ความ ช่วยเหลือ ที่เรียกกันว่า เป็นคนมีน้ำใจ อันเป็นลักษณะเด่นที่ชาวต่างชาติสังเกตเห็น และประทับใจ จนให้สมัญญาเมืองไทยว่า เป็นดินแดนแห่งความยิ้มแย้ม หรือสยามเมืองยิ้ม

พระวินัยคือหลักที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติขึ้นอย่างชาญฉลาดสอดประสานกับฤดูกาล และธรรมชาติ ซึ่งในระเบียบแบบแผนการใช้ชีวิตของคนไทย ซึ่งมีพระพุทธศาสนาเป็นส่วน สอดแทรกกับวิถีชีวิตคนไทยมาช้านาน ทำให้เกิดวัฒนธรรมและประเพณีไทยอันดีงามที่สืบทอด ต่อกันมานั้น ล้วนแตกต่างกันไปตามความเชื่อ ความผูกพันของผู้คนต่อพุทธศาสนา และการ ดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน เช่น ในสังคมเมืองมีกฎบางข้อเป็นการยากในการปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง

เช่น การถวายน้ำปานะที่ต้องกรองผ้าขาวบางถึงเจ็ดชั้น ในวิถีชีวิตของคนเมืองในปัจจุบัน การแข่งขันเร่งรีบถือเป็นสิ่งหนึ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การเลือกหาซื้อของเพื่อถวายเพราะจึงอาศัยสิ่งที่เรียกว่า “อาหารสำเร็จรูป” เป็นหลัก จึงขาดสิ่งที่เรียกว่า ความประณีต เช่น คนที่อาศัยอยู่ในต่างจังหวัด ที่มีวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตที่ช้ากว่าคนเมือง แต่ในความแตกต่างนั้น ถือเป็นทางรอดอย่างหนึ่งที่สามารถรักษาสมดุลของพระพุทธศาสนาในสังคมไทยได้อย่างงดงาม

สรุปตารางการเป็นผู้รับและผู้ให้ของพระภิกษุจากพระวินัย 227 ข้อ

พระวินัย	ผู้รับ	ผู้ให้
นิสสัคคิยกัณฑ์		
วรรคที่ 1 จีวรวรรค	ห้ามภิกษุใช้คิเรกจีวรที่เก็บไว้เกิน 10 วันนอกเขตจีวรกาล	
	ห้ามภิกษุเก็บผ้าสำหรับทำจีวรไว้เกิน 1 เดือน	
	ห้ามภิกษุรับจีวรจากมือภิกษุณี ผู้ไม่ใช่ญาติ เว้นไว้แต่ แลกเปลี่ยนกัน	
	ห้ามภิกษุออกปากขอจีวรจากคฤหัสถ์ผู้ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่คนปวารณา ยกเว้นกรณีถูกลักจีวรหรือจีวรสูญหาย	
	ห้ามภิกษุไปกำหนดให้คฤหัสถ์ถวายจีวรที่ดี	
	ห้ามภิกษุไปกำหนดให้คฤหัสถ์ 2 คนเอาทรัพย์ร่วมกันซื้อจีวรที่ดีถวาย	
	ห้ามภิกษุทวงจีวรจากไวยาวัจจกรเกิน 3 ครั้ง ไปยื่นแสดงอาการให้เขาเห็นว่า เป็นการมาทวงจีวรเกิน 6 ครั้ง	

พระวินัย	ผู้รับ	ผู้ให้
วรรคที่ 2 โกลียวรรค	ห้ามภิกษุนำขนเจียมที่มีคน ถวายเป็นระหว่างทางไปด้วย ตนเองเกิน 3 โยชน์	
	ห้ามภิกษุรับหรือใช้ผู้อื่นให้รับ ทองและเงินหรือยินดีทองและ เงินที่เขาเก็บไว้	
วรรคที่ 3 ปัตตวรรค	ห้ามภิกษุเก็บอติเรกบาตรไว้ เกิน 10 วัน	
	ห้ามภิกษุมีบาตรที่มีรอยซ่อม หย่อนกว่า 5 แห่ง ขอบาตรใหม่ จากคฤหัสถ์ที่ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่ คนปวารณา	
	ห้ามภิกษุเก็บเภสัชทั้ง 5 คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง และน้ำอ้อยที่ไว้เกิน 7 วัน	
	ห้ามภิกษุแสวงหาผ้าอาบน้ำฝน ก่อนแรม 1 ค่ำ เดือน 7 หรือทำ ผ้าอาบน้ำฝนนุ่งก่อนขึ้น 1 ค่ำ เดือน 8	
		ห้ามภิกษุให้จีวรแก่ภิกษุอื่น แล้ว โกรธ ไม่พอใจ ชิงเอาคืน
	ห้ามภิกษุออกปากขอด้ายจาก คฤหัสถ์ที่ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่คน ปวารณาเอามาให้ช่างทูกทอ จีวรเพื่อตนเอง	

พระวินัย	ผู้รับ	ผู้ให้
วรรคที่ 3 ปัตตวรรค (ต่อ)	ห้ามภิกษุส่งช่างหูกผู้ที่คฤหัสถ์ ซึ่งไม่ใช่ญาติไม่ใช่คนปวารณา สั่งให้ทอจีวรเพื่อถวายก่อนแล้ว ให้ทำจีวรตามที่ตนปรารถนา โดยกล่าวว่า จะให้สิ่งของ เล็กน้อยเป็นรางวัล	
	ห้ามภิกษุรับอสังเจกจีวรในช่วง 10 วันก่อนออกพรรษา คือ ตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 11 แล้ว เก็บไว้เกินกำหนดจีวรกาล	
	ห้ามภิกษุไม่ได้รับสมมติ ออก พรรษาแล้วเก็บจีวรผืนใดผืน หนึ่งไว้ในละแวกบ้าน	
ปาจิตตยิกัณฑ์		
วรรคที่ 3 โอวาทวรรค	ห้ามภิกษุรู้ที่อยู่ ฉันทบิณฑบาตที่ ภิกษุณีแนะนำให้ ทายก จัดเตรียม เว้นไว้แต่คฤหัสถ์ ปรารถนาไว้ก่อน	ห้ามภิกษุให้จีวรแก่ภิกษุณีผู้ ไม่ใช่ญาติ เว้นไว้แต่ แลกเปลี่ยนกัน
		ห้ามภิกษุเย็บจีวรให้ภิกษุณีผู้ ไม่ใช่ญาติ
วรรคที่ 4 โภชนวรรค	ห้ามภิกษุรับขนมหรือข้าวตุ๋น 3 บาตร	
	ห้ามภิกษุฉันโภชนะที่เก็บ สะสมไว้ โดยไม่รับประเคน ใหม่	

พระวินัย	ผู้รับ	ผู้ให้
วรรคที่ 4 โภชนวรรค	ห้ามภิกษุฉันทโภชนะประณีตที่ ตนออกปากขอจากคฤหัสถ์ผู้ ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่คนปวาราณา	
	ห้ามภิกษุกินกินอาหารที่ยังไม่ มีผู้ประเคนให้ ยกเว้นน้ำและ ไม้ชำระฟัน	
วรรคที่ 5 อเจลกวรรค	ห้ามภิกษุรับนิมนต์ฉันไว้แล้ว ไปในที่อื่นเวลาก่อนฉัน หรือ หลังฉัน โดยไม่บอกภิกษุอื่นใน ที่นั้นก่อน นอกสมัย คือ สมัยที่ ถวายจีวร 1 สมัยที่ทำจีวร 1	ห้ามภิกษุให้ของเคี้ยวหรือของ ฉันแก่อเจลกปริพาชก หรือปริ พาชกา ด้วยมือตน
	ห้ามภิกษุไม่เป็นไข้ ขอปัจจัยที่ มีผู้ปวาราณาไว้ เกิน 4 เดือน เว้น ไว้แต่เขาปวาราณาอีก เว้นไว้แต่ เขาปวาราณาเป็นนิตย์	
วรรคที่ 6 สุราปานวรรค	ห้ามภิกษุใช้จีวรใหม่โดยไม่ทำ พินทุก่อน	ห้ามภิกษุวิกัปจีวรแก่ภิกษุอื่น แล้วนำมาใช้ โดยที่ผู้รับวิกัปยัง ไม่ได้ถอนวิกัป
วรรคที่ 8 สหธรรมิกวรรค	ห้ามภิกษุรู้ที่อยู่ น้อมลากที่เขา จะถวายสงฆ์ไปเพื่อส่วนบุคคล	ห้ามภิกษุเห็นพ้องกับสงฆ์ถวาย จีวรแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง แล้ว กลับติเตียนภายหลังว่า สงฆ์ให้ จีวรตามความคุ้นเคยกัน
วรรคที่ 9 รตนวรรค	ห้ามภิกษุเก็บทรัพย์สินของ คฤหัสถ์ที่ตกอยู่นอกเขตที่พัก ของตน	

พระวินัย	ผู้รับ	ผู้ให้
ปาฏิเทสนียกัณฑ์	ห้ามภิกษุรับของเคี้ยวของฉัน จากมือภิกษุณีที่ไม่ใช่ญาติ เอา มาฉัน	
	ห้ามภิกษุไม่เป็นไข้ ไม่ได้รับ นิมนต์ไว้ก่อน รับแล้วฉันของ เคี้ยวของฉันในตระกูลที่ได้รับ สมมติว่าเป็นเสขะ	
	ห้ามภิกษุอยู่ในเสนาสนะป่า เปลี่ยว ไม่เป็นไข้ รับแล้วฉัน ของเคี้ยวของฉันที่หายกไม่ได้ แจ้งไว้ก่อน	
เสขียกัณฑ์		
วรรคที่ 3 ชัมภตกวรรค	พึงสำเหนียกว่า จักรับ บิณฑบาตโดยเคารพ จักให้ ความสำคัญหมายรู้ในใจขณะที่ รับบิณฑบาต จักรับแกงให้ พอเหมาะกับข้าว จักรับข้าวให้ เสมอขอบปากบาตร	
วรรคที่ 4 สักกัจจวรรค	ภิกษุพึงสำเหนียกในขณะที่ฉัน ข้าวว่า จักฉันข้าวโดยเคารพ จักให้ความสำคัญในบาตรขณะ ฉันข้าว จักฉันข้าวไป ตามลำดับ จักฉันข้าวให้ พอเหมาะกันกับแกง จักไม่ฉัน ขยุ่มข้าวลงมาแต่ยอด จักไม่เอา ข้าวสุกกลบแกงหรือกับข้าว เพื่อให้ได้มาก จักไม่ออก ปากขอแกงหรือข้าวสุกมาฉัน	

พระวินัย	ผู้รับ	ผู้ให้
	<p>เองในเมื่อไม่เป็นไข้ จักไม่ มองดูบาตรของภิกษุอื่นโดยมุ่ง จะตำหนิ จักไม่ทำคำข้าวใหญ่ นัก จักทำคำข้าวให้พอดีกับ ปาก</p>	
<p>วรรคที่ 6 สุรุสุรุวรรค</p>		<p>พึงสำเหนียกว่า จักไม่แสดง ธรรมแก่คนที่ไม่เป็นไข้ผู้อยู่ใน อาภักปกริยาเหล่านี้คือ กัณร่วมอยู่ ถือไม้พลอง ถือศัสตรา ถือ อาวุธ</p>
<p>วรรคที่ 7 ปาทุกาวรรค</p>		<p>ภิกษุพึงสำเหนียกว่าจักไม่ แสดงธรรมแก่คนที่ไม่เป็นไข้ผู้ อยู่ในอาภักปกริยาเหล่านี้ คือ ผู้ สวมเชิงเท้า ผู้สวมรองเท้า ผู้ อยู่บนพาหนะ ผู้อยู่บนที่นอน ผู้นั่งรัดเข่า ผู้โปกศริษะ ผู้คลุม ศริษะ ผู้นั่งบนอาสนะ</p>
		<p>พึงสำเหนียกว่า จักไม่แสดง ธรรมในขณะที่ตัวเองและคน ไม่เป็นไข้ผู้อยู่ในอาภักปกริยา เหล่านี้ คือผู้ฟังนั่งอยู่บน อาสนะสูงกว่าตน ผู้ฟังนั่งอยู่ ในขณะที่ตัวเองยืน ผู้ฟังเดิน ไปข้างหลัง ผู้ฟังเดินอยู่ในทาง ขณะที่ตัวเองอยู่นอกทาง</p>

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

จากการศึกษาวิจัยในเรื่องพระวินัยของพระภิกษุเกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ในข้อที่เกี่ยวกับการเป็นผู้ให้ และเป็นผู้รับในพระพุทธศาสนาเถรวาท ทำให้ได้ประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวพุทธในสังคมยุคปัจจุบัน การปฏิบัติตามหลักพระวินัยในหมวดหมู่ต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อรักษาไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ในสังคมไทยตลอดไป โดยเฉพาะให้สอดคล้องต้องกัน อันเป็นการเอื้อเฟื้อทั้งพระธรรมและพระวินัย ชาวพุทธจะเอาแต่พระธรรมไม่เอาพระวินัยก็ได้ เอาแต่พระวินัยไม่เอาพระธรรมก็ได้ ทั้งพระธรรมและพระวินัยต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องไปด้วยกันเหมือนกับขมรวาส หรืออุบาสกอุบาสิกาจะรักษาแต่ศีลไม่เอาพระธรรมก็ไม่ดี จะเอาแต่พระธรรมแล้วไม่รักษาศีลก็ไม่ดีเช่นกัน

โดยความเป็นจริง พระวินัยเป็นอายุของพระพุทธศาสนา เมื่อพระวินัยยังดำรงอยู่พระพุทธศาสนาก็ถือว่ายังดำรงอยู่เช่นกัน การที่คฤหัสถ์หรือประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงข้อความในพระวินัยที่ถูกต้องยังสามารถช่วยกันสอดส่องดูแล และเสริมให้พระภิกษุรักษาพระวินัยได้อย่างถูกต้อง บางครั้งการที่คฤหัสถ์เองไม่ทราบถึงพระวินัยที่ถูกต้องได้กระทำการบางสิ่งบางอย่างที่ถูกต้องต่อพระภิกษุทำให้พระภิกษุต้องผิดพระวินัยไปด้วยนั้นย่อมไม่เหมาะสมไม่ควร แต่ในกรณีนี้พระภิกษุผู้บรรพชาอุปสมบทมาแล้วถ้าได้ศึกษาตามหลักในไตรสิกขาอย่างเหมาะสมกับอายุกาลพรรษาของท่าน พันนิตย หรือ นิสสัยมุตตกะ คือ ได้รับการศึกษาจากพระอุปัชฌาย์อาจารย์มาดีแล้วอย่างน้อย 5 ปี ก็ไม่มีปัญหาทั้งพระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาผู้ปฏิบัติถูกต้องได้ระดับหนึ่ง พระภิกษุที่ได้ศึกษาดีแล้วจะเป็นผู้รู้ว่าจะไรควรอะไรไม่ควร รู้ควรรับอะไรอย่างไรจึงจะไม่เป็นโทษ และรู้ว่าอะไรควรให้อะไรไม่ควรให้ สามารถสั่งสอนประชาชนและเพื่อนสหธรรมิกให้เข้าใจเรื่องการให้และการรับได้อย่างถูกต้อง

ฉะนั้น ชาวพุทธควรได้รับการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับพระวินัย โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความเสื่อมเสียแก่สมณะวิสัยของคณะสงฆ์เถรวาทในเบื้องต้นระดับหนึ่งก็จะเป็นการดี และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพระวินัยเบื้องต้นแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะดำรงคงไว้ซึ่งพระวินัยที่ถูกต้องต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่องพระวินัยของพระภิกษุเกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ในข้อที่เกี่ยวกับการเป็นผู้ให้ และเป็นผู้รับ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ทำให้ได้ประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ จึงควรศึกษา

เพิ่มเติมในประเด็นต่อไปนี้

1. ศึกษาการถอดถอดตรินนุสธรรม ตามความแห่งปราชญ์ศึกษาทเปรียบเทียบกับ
สังคมพระภิกษุในยุคปัจจุบัน
2. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิด โลกวัชชะของพระภิกษุในสังคมไทยปัจจุบันแตกต่างไป
จากพระวินัยที่ทรงบัญญัติไว้
3. ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงหลักพระวินัยที่
ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาที่มีมาในพระไตรปิฎกเถรวาท
4. ปัจจัยที่ส่งผลจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาต่อจริยธรรมอันพึงประสงค์ของ
สังคมไทยและสังคมโลก
5. คำสอนในพระพุทธศาสนากับการทำทนายเพื่อพิสูจน์ของ โลกวิทยาศาสตร์